

Лист излази према потреби.

Рукописи, претплата и све што се тиче листа, упућује се на адресу: „Glas Tzer-nogortza“ Neuilly-s-Seine, 9, rue Ancelle.

Рукописи се невраћају. Неплаћена писма се не примају.

Цијена је листу за Француску: на годину 6 франка, на пола године 3 франка, а за све остале земље: на годину 12 фр., на пола године 6 фр. Поједино број 10 сантима.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DU MONTÉNÉGRIN

Journal officiel du Royaume de Monténégro
GLAS TZERNOGORTZA

(La Voix du Monténégrin), paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine, suivant les exigences du service.

ON S'ABONNE AU BUREAU DU JOURNAL :
9, Rue Ancelle, Neuilly-s-Seine

Prix de l'abonnement pour la France
un an : 6 fr. — six mois : 3 fr.

Pour l'Étranger : un an : 12 fr. — six mois : 6 fr.

Оглас се плаћају:

Први пут, за сваку ријеч или број петитивних слогана, по 10 сантима: (за огласе, из осталих слогана, мање од 50 ријечи, плаћа се 2 франка). — За свако понављање огласа плаћа се половина те цијене.

За ријечи, шаре или празнине, које заузимају простор једнога, двају или више петитивних редова, плаћа се према том колики простор заузимају: сваки запремљени ред рачуна се као 8 ријечи.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Приликом срећног заузећа Багдада 11. марта о. г. упутио је Његово Величанство Краљ Господар овај телеграм Његову Величанству Краљу Велике Британије Цару Индије:

Je suis heureux de féliciter Votre Majesté de la prise de Bagdad et La prie d'agréer l'expression de mon admiration pour Ses armées victorieuses. En entrant dans l'antique cité, Vos troupes montrent tout ce que peuvent la ténacité et la bravoure britanniques; elles ajoutent leur nom à celui des conquérants illustres de l'histoire et mettent à Vos pieds, Sire, les prestigieux souvenirs d'un passé de gloire.

Nicolas.

Превод:

Срећан сам што Вашем Величанству могу честитати заузеће Багдада и умољити Ваше Величанство да извољити примити израз мога дивљења побједничкој војсци Вашој. Улазећи у стародревни град, Ваше чете показаше што је све у стању учинити издржљивост и храброст британска. Имена тих ратника, који пред подножје Вашег Величанства стављају чаробне споменике из славне прошлости, остаће уписани међу именима славних освајача у Историји.

Никола.

На ту честитку стигао је Његово Величанству Краљу Господару овај одговор:

Veillez accepter Mes sincères remerciements pour le cordial télégramme de félicitations que Votre Majesté m'a adressé à l'occasion de la prise de Bagdad par Mes troupes. Je suis très reconnaissant à Votre Majesté pour son cordial message.

Georges Roi et Empereur.

Превод:

Извољите примити Моју искрену захвалност на срданом телеграму којим Ми је Ваше Величанство честитало што је Моја војска заузела Багдад. Веома сам благодаран Вашем Величанству на срданом поруци.

Борбе Краљ и Цар.

№111 код Париза, 7. марта 1917.

Његово Величанство Краљ Господар извољило је најмилијостивије примити у аудијенцију парискога дописника New-York Times, једног од врло угледних енглеских листова који у јавном мишљењу Америке воде главну ријеч. Дописник је том приликом упитао да ли би Његово Величанство било вољно изјавити свој поздрав и своје жеље америчкој јавности, у ове дане кад се Америка одлучује на судбоносан корак, — и ставило је на располагање свој лист који би поруку Краља Господара радо објавио.

Његово Величанство се одазвало тој молби овим ријечма:

У часу кад Савезничким Силама предстоји одлучна борба против општега непријатеља, борба која ће имати коначно да ријешити страховити рат, Мени је нарочито мило што, преко „Њујоршког Тајмса“, могу великом народу Сједињених Држава испоручити своје срдане поздраве. Мило Ми је што ваши племенити народ могу подсетити на све жеље које Мој мали народ муком

подноси, — потсетити га на бол Мога срца што сам далеко од Мога народа на тијесам у стању његову биједу својеручно олакшати, — и потсетити га на Моју вјеру, тврду и никад ничим непоколебану вјеру, да ће се Моја земља убрзо опет подићи као Држава и да ће у тој поново бити успостављена она уста Слобода и Независност каква бјеше она коју су бодови Ми за петсто првих година јуначки бранили, и за коју Ја дадох сваколику своју снагу, за коју дадох себе сама, и којој од свега срца радо приносим на жртву и ове потопе дане старости Моје.

Вјерујем у Бога да ће дати да нас Побједа изневјери, и ти ти допустити да вијенац стави на неваљало дјело наших јаких непријатеља. Али та Моја вјера у коначну побједу правде Божије још већма се учврстила онога дана, када је Предсједник највеће на свијету Републике у својој сјајној бесједи рекао Непутљацима знаменитију ријеч, да је настала потреба да се међу народима заведе нова организација, која ће за увјек гарантовати оно најсветије људско право: право на живот и на мир.

У своме одговору Предсједнику Вилзону, велике силе тијесу заборавиле оно што су свечано обећали Мојега народа народу сједињених Држава, и то је свагда био први кад је велики политичари на којима год било дулманца, како савезничког тако и данашњег. У овим, за Мене врло тешким часоцима, допустити Ми да се могу надати и похвалити у то да ће и ваш велики народ, народ који за своју слободу и независност гине исто као Мој народ, поклањати своју свемоћну заштиту Мојега народу, бити му од срца наклоњен, указивати му своју солидарност, помагати га и бити му узданица исто како то велики брат чини малим, јак слабијему.

Противу страховите неправде овога рата, као што рече наш велики човјек Теодор Розвелт, подигао се народ Америке свом силином своје херојске душе и свога виталнога срца одмах од првога часа; од онога пак значајнога Двадесетог јануара, када је Предсједник Вилзон узео ријеч у Сенату, васколицки народ постао је савезником нашим, најважнијим савезником у светој нашој ствари за слободу човјечанства.

Радујем се што, као и виш најмање савезничке државе, могу да поздравим новог Савезника Европе, и срећан сам што, као владар онога народа који је имао највише да претрпи под ударцима варварске неправде непријатељеве, могу овим ријечма изјавити великом народу Борбе Вашингтона топли Моју симпатију. Моје уздање и тврду Моју вјеру да ће побједити правда и бесмртно право.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Његово Величанство Краљ Господар примио је у понедељак 12. о. мј. у аудијенцију Његову Екселенцију посланика Сјевероамеричких Сједињених Држава у Паризу господина Шарпа.

— Шер Његова Царског Височанства рускога Великог Књаза Петра Николајевића и супруге му Њ. Ц. В. Велике Књагиње Милнице Николаевне, Књагиња Надежда вјерила се у Тифлису за Књаза Николу Орлова.

— Досадашњи наш консул у Ора-

ну (Oran), у Алијру, г. Луј Реј (Rey) подио је 9. јануара о. г. оставку. Оставка му је уважена.

ПОРУКА КРАЉА ГОСПОДАРА

Ни једна ријеч, ни једно слово нема се ни ти додати ни ти одузети данашњој изјави Краља Господара народу Сједињених америчких држава. У неколиким реченицама изречена је сва неправда, сав бол и чврста воља, коју сваки поштен чојек и родољуб осјећа. Таквим ријечма коментар не требаје.

Али међу милионима народа који од Њујорка до Калифорније слушају данас глас краља Црне Горе, — по годинама владавине и по годинама старости данас Старјешине међу владарима свега свијета, — његову ће изјаву прочитати и оне хиљаде наше рођене браће који су расијани и изгубљени по великим градовима и бескрајним покрајинама Новог Свијета. Прочитаће ју и познати у тој глас и душу свога старог Господара. Познаће је по жарком родољубљу, по тврдој одлуци и по његовој вјери и уздању да ће неправда, учињена њему и народу, бити казниена, наплатена, поправљена, осветљена.

То споље његове, а браћу нашу, којима до рике дође овај наш листак, хоћемо да подсетимо још на то, нека се добро сјећају да су сви морални отаџбини напустили због гољеме неправде због које се овај рат води. Јер да је поштен и, како Бог заповиједа, сваком своје било подијељено, „сваком своје а Балкан балканским народима“, зар би наш народ, наше цијело племе, икад остављао Стари Крај! Никад, никада не би оставио дивну своју родну груду, да му није одузето и отето све оно што је најбољега у његовој души. Узеше нам најбоље земље, и ријеке, и градове, поједоше обалу и приморје, не дадоше нам слободу ни на море ни на сухо, не дадоше да се политички, културно и привредно развијемо, но нас још на најподлији начин отуђише и завадише и омразише међусобно, нас браћу истага језика и племена...

Браћу у Америци! Отуд је, отуд и отуд друго, незадовољство, — отуд сиротиња, отуд омраза, отуд политички сви јади наши, па ето отуд је пренула и она искра која је од Балкана захватила данас у крвав оган сву Европу! — Никад данас, браћо, сузним оком и пуним племените срце прочитате дирљиву ријеч старог свога Господара, у ове дане, кад ћемо, у име Божије и у добри час, убрзо да се нађемо сви у једном истом логору противу општега душманина и најопаснијега свјетскога рушмира, примајте ка срцу ову ријеч Старог Краља Николе, и знадите да је цио Његов живот, како досада тако и посада, посвећен само једној јединој мисли, а та животна мисао његова јесте: срећа његове земље и његова народа.

СЕДАМДЕСЕТОГОДИШЊИЦА „ГОРСКОГА ВИЈЕНЦА“ 1847—1917.

Овијех се дана навршије седамдесет година, како је српска поетска књижевност добила Горски Вијенац неумрлог pjesника Владике Рада. Припреман у часовима pjesничке осаме, плетен за крст мука, нада и стријелца толико кушаног рода, Горски се Вијенац појавио трећег мјесца 1847., времена које се у српској књижевности помиње као лијеп данак у години. Од тога доба до сада нико у Српству није натјевао ремекдјело великог pjesника, нико се у натјевање ни упуштао није. Његошев је геније извио ову искру божанске поезије право у ону висину до које дошпру само ријетка дјела pjesника великијех и срећнијех народа. Она одатле и данас блиста истом свијетлошћу, којом је надживјела пролазни земни живот свога творца; она ће тако блистати и кад на земљи не буде нас, свједока највећих искушења народ нашега. Људи су пролазни — дјела, велика дјела, тек вјечита.

Судбина је хтјела да јубиларну, седамдесету, годину дјела које је част српске књижевности, билежимо у далеком, пако свима нама вазда драгом, свијету. Ми то чинимо по дужности, јер нам она мора бити више свачега. Чинимо у поузданој вјери да ћемо се у најближој будућности и боље и достојније одужити успомени великога Његоша, чији је земаљски прах, знамо већ, потресен како је потресен и вас род српски. Што славни руски романсијер вели за језик свога народа, можемо и ми примјенити на дјело којему данас билежимо седамдесет година, те рећи: „Не може бити да и Бог није одредио најсвијетлију будућност земљи гдје је поникло цвијеће што је уплетено у неувели Горски Вијенац; не може бити друштво, јер је наша ствар праведна — а Бог је правда“.

Клањајући се успомени првака pjesника, захваљно исповиједамо:

Сад можемо поћи
И по тамној ноћи,
Крша и камена —
Јер твој спомен зјени
Дивно нас окрјени
За сва искушења...

У ПРУСКОМ ЗАТОЧЕЊУ

Кад је јула 1914. објављен рат, — тако нам причају наша браћа који су, као што смо јавили у прошлом броју, били све до скоро у Прусији заробљени, и одатле смјелим бјегством спасли своје животе — у Њемачкој се на разним радовима затекао велик број Црногораца; било их је и у Берлину, и у Келну, и Минхену, и по свијем фабричким центрима њемачким. Одмах првога дана њемачке власти су их све покуниле и позатварале. Лишавајући их слободе, рекли су им да их сматрају као заробљенике, (таман као

да су их заробили на бојном пољу! Са свијема су врло ружно и немилостиво поступали. Гонили су их на најтеже и најгрубље послове; у противном, држали су их по тамницама. За све ово вријеме они су били час по тамницама, час по заробљеничким логорима, а час по војним фабрикама.

У Прусији је, веле, теже и несносније стање по у свијем осталим њемачким државама. Животне намирнице сведене су већ на толико да свијет од тога таман што не умире од глади. Те намирнице се не продају по пазарима ни по трговинама, по само у војним магацинима, и то, на основу листа, које издају само војне власти. Намирнице се издају сваког петка за недјељу дана. На одрасло чељаде издаје се три фунте (1 и по килограм) хљеба, по 50 грама масла, исто толико меса, нешто кртоле, бије или којег другог варива, и то им је све за недјељу дана. А то је таман толико, да једној особи може трајати два дана, па да се не пајје!

Сјем тога, животне намирнице не могу се ни с које друге стране набавити. Нема тијех пара за које би се могле купити!

По ресторанима смију се хранити само они, којима то допуште војне власти, иначе не! Јеловници су врло кратки и мршави. Уз војне фабрике постоје кантине, гдје су оброци врло скупи, али сасвијем једноставни. И за објед и за вечеру, уз ситно парче хљеба, даје се нека врста јухе. То је сварена нека травуљина, ситно пецквана, коју беру поред насина и путева. Није ничим зачињена, нити засољена. Радници је морају јести, јер их, у противном, туку и злостављају, и ако је права сплаचना.

Ма да је живот врло скуп, наднице су врло слабе. Фабричким се радницима плаћа 4 марке дневно, што ни из близа није довољно да се може изићи на крај.

У Пруској је све мобилизовано. Све што може пушку носити, узето је у војску. У потоње вријеме пруску војску сачињавају и младићи испод 20 година, као и зрели људи изнад 40 година. Војник од 21—36 године једва се може видјети. Изгледа, да људи тијех година, који треба да сачињавају главну снагу војске, уопште и не постоје више.

Чак су и жене мобилизоване. Одјевене су као и мушци: носе војничку капу на глави, војничку блузу и чакшире, а обуване су дрвеном обућом. Занослене су по војним фабрикама и разним војним установама. Не изузимају се ни жене са нејаком дјецом.

У цијелој земљи је војнички запит „по пруском систему“, а то је тешко и разумјети опоме који то није својим очима видно. Војничке власти су све и сва. Друге неке власти као да више и нема у земљи. По варошима, улицама и свијем јавним мјестима влада војна диктатура, исто као у логорима и касарнама.

Донсињање војника са породицама допушта се с времена на вријеме, па и то врло строго контролисано. Смртни случајеви породицама се не саопштавају. На све стране осјећа се силна циништеност, која с дана у дан све више осваја. Груба солдачка дисциплина убила је дух у народу, чији су се трзаји у почетку осјећали, али који су се у потоње вријеме сасвијем изгубили.

У многим мјестима, а нарочито у већим градовима, било је почело да избија незадовољство. И кад

дисциплина није успјела да га угуши, употребљено је најгрубље средство: сви који су негодовали, поубијани су. Тако су у Берлину извели војску, да свлада незадовољнике, а кад војници нијесу хтели да пуцају, довели су цео један одред Турака и они су митраљезима збрисали све оне, који су негодовали.

У Пруској је такво зло стање, да се то замислити не може. „Да нијесмо бацили живот на коцку и пребјегли, — каже нам један од ускока, — ми сада не бисмо били међу живима. Оборила би нас глад и оно стање у коме се и војска и народ у Пруској налази.“

Да би се добила бар приближна слика стања у Пруској, довољно је да кажемо, на завршетку, само ово:

На стране поданике, заробљенике, у Пруској гледа се тако, да су под најстрожом смотром. Граница је сва посједнута. На граници се налазе у густим редовима страже. Уз то је граница обезбијењена густим жицама, електричним оградама и каналима дубоко напуњеним водом. Па и поред тога, зарад комада хљеба или меса, и сами Пруси прегазе границу и излажу се смрти, а већ број ускока, заробљеника, с дана у дан расте. Не престајући ни од чега, јатомике ускока. Смрт их чека у Пруској, а смрт и на граници: у Пруској без наде, а преко границе с надом да напусте земаљски накао.

ИЗ ДОМОВИНЕ

Поплава у Црној Гори. — С болом у души сазнајемо, да се услед великих кишних и сјењова Скадарско Језеро ове године разлило много јаче по иначе и да је поплавило околну Подгорину, Вир Павара и цео доњи крај Зете. Поплава је била тако нагло наступила, да се једва тешком муком могло спријечити да не буде и људских жртава.

Невријеме на Цетињу. — Ноћу између 24. и 25. фебруара о. г. на Цетињу је било тако ружно вријеме, да ни најстарији људи не памте такве непогоде. Падао је снјег и киша, витлао вјетар и проламали се облаци уз страховиту грмљаву и сјењање. Око 1 часа по поноћи ударно је гром у кућу Бошка Вушуровића у Богданову крају и до темља је срушио половину куће. Бошко, домаћица му, дјеца и мајка налазили су се у другој половини куће и тако су остали неповријеђени.

Исте ноћи на Цетињу су ударила још два грома, али нијесу велике штете нацијели.

† **Алајбарјактар Зеко.** — На Његушима 16. јануара о. г. преминуо је послјиде дужег боловања честита старина алајбарјактар црногорски Зеко М. Поповић. Цијелога је вијека вјерно и одано служио Краља и Отавину. Вјечна му успомена!

† **Петар Кочић,** срп. књижевник. — Ни познатог нашег приповједача Петра Кочића није више међу живима. У августу мјесецу прошле године у Биограду у болници за душевне болести, у којој се налазио ради лијечења још од 1914. године, завршио је свој многанапаћени млад живот.

У нашем народу Кочић је био познат са својим лијежим сликовитим и пјесничким приповијеткама, листом „Отаџбини“ и радом у босанском сабору. Био је најотворенији представник српске опозиције у босанском сабору и увијек се одликовао као челичан и неустрасив борац за право српског народа у Босни и Херцеговини.

У прољеће 1914. почели су се на њему показивати први знаци душевног растројства, због чега су га брижни пријатељи наговорили да напусти Босну и да у Биограду потражи лијека тешкој болести којој је, најзад, и под-

легао. Рођен под јармом, у Босни, било му је суђено под туђином и умријети...

Покој му души, а вјечна успомена међу нама.

† **Бранко Шобајић.** — Из Никшића јављају, да је тамо преминуо послјиде краћег боловања Бранко Шобајић, трговац.

† **Љубо Поповић,** — чиновник Мониопола Дувана у Подгорици, преминуо је 4. (17.) јануара у Напуљу, у 28. години своје младости. Друштво у њему губи савјесног и ревносног посленика, омладина свог врлог друга а пријатељи и родбина свог љубимца. Пок. Љубо бијаше наслиједио патриотске осјећаје својега дома, који се у Скадру, док Вукашинов град стењаше још под туђином, свагда борио за нашу народну ствар. Пред непријатељску инвазију, покојник је избјегао са својим оцем Јеремијом Поповићем, драгоманом руског консулата у Скадру. Под тешком болком угањ се овај млади живот; не би му суђено да опет види своју домовину, коју вољаше свим жаром своје племитне душе. — Нека му је лака земаља и вјечан помен међу нама! — рр.

ВИЈЕСТИ ИЗ ПАРИЗА

Породична радост у нашем Краљевском Дому.

Саопштавамо данас на челу листа радосну породичну вијест која је, као зрак сунца кроз облаке, обасјала свијетли Дом узвишене краљевске Породице. Мила унука Њихових Величанстава узвишенога нашега Краља Господара и Краљице Милене, свијетла Књагиња и њена Надежда, вјерила се ових дана у Тифлису, на Кавказу, за Књаза Николаја Орлова. — Родитељи свијетле вјеренице су: Њ. Ц. В. руска Велика Књагиња Милица Николаевна, рођ. Књагиња Црногорска, и Њ. Ц. В. руски Велики Књаз Четар Николајевић, син онога знаменитог војсковође Великог Књаза Николаја, који је 1878. извојевао славну руску побједу над Турцима код Плевне. Књажевска лоза Орлова је, и старином и богатством, једна међу главним породицама високе руске владете; њихова је Кућа у историји Русије, од прастарих времена, играла веома значајну и сјајну улогу.

Придружујући се породичној радости нашега узвишеног Владарског Дома, подносимо своју урдну честитку свијетлим Вјереницама и њиховим узвишеним Родитељима.

Нови ускоци из пруског заточења. — Да је стање у Прусији збиља страховито, и да ће ускоро морати настати општи лом у њемачком народу, доказује нам то, што људи стављају свој живот на коцку, само да би избјегли даље робовање. Избјећи данас из Прусије, коју чувају кордони војне страже, није лако остварљиво, јер су врло малени изгледи на успјех. Ко се одважи на бјегство, тај се тијем већ ријешио на сигурну смрт. Па ипак људи се одважују. Рађе и смрт, но робовати у Прусији!... Ових дана још *четрнаесторици* Црногораца даде Бог и срећа јуначка, те живи и здрави избјегоше из разних мјеста њемачких и стигоше до Париза. Чудећи се њиховој одважности, ми им честитамо на успјеху.

Ево имена тих храбрих ускока: Ђорђе и Милета Ђукићи из Брескута, Новица Гојковић из Велике, Никола Јокић из Васојевића, Ново Никезић из Куча, Мина Вујичић из Ропца, Перко Божовић с Ријеке Нипереке, Милован Драшковић из Лукова, Лазар Ђурашковић из Берапа, Симо Дошан, Миљан Прелевић, Радован Мијовић, Томица Мићковић и Вујадин Јивковић сви из Куча.

„ЧАСНА РИЈЕЧ“

Недавно је „Фигаро“ донио како је на једном соаре-концерту у Паризу са великим успјехом декламована нарочито написана српска пјесма „Часна Ријеч“. Ево како та пјесма гласи, [преведена у прози:

„Арбанско тврдо стијење. Облачно небо горе. Провала и мало језеро доле. На стијени, крај стаје којом једва пролази коза, изнурен пао рањеник.

Сам је. Истекла му крв, он чека смрт. Наплазе војници њемачки.

„Јуначе! — кажу они — покажи нам пута; ми ћемо ти раче превити и пара ћемо ти дати доста.

„Даћемо ти хране, и бићеш срећан. Казуј пут: ти напријед, ми за тобом!“

А рањеник њима: „Хоћете ли збиља? Збиља ћете замном сви?“ — „Хоћемо!“ ничу они.

„Дајете ли *поштени ријеч*?“ „Дајемо! Дајемо!“ Рањеник скупи снагу, устаде и крочи.

„За мнош!“ кличе и — у амбис скочи. Тјело се његово разби у хиљаду комада.

Врлином побуђени стоје Њјемци, а дух им нашег војника довикује: „Одржите ријеч!“

„Одржите ријеч, дасте *часну ријеч*!“ Поражени Њјемци зборе: „Ријеч смо дали, ал' — *части немамо*...“ л

Уредник, професор **Петар Богдановић**

Le Gérant: Edmond LUQUIN

Imprimerie Universelle, J. A. Cassagnol, directeur
48, Rue Claude-Veilleux, Paris (X^e)

ОБЈАВА

Швајцарска и Француска Банка у Паризу — Banque Suisse et Française, 20, Rue Lafayette — (Métro: Chaussée d'Antin) примила се да, преко својих кореспондената, бесплатно упућује све новчане пошлицке у Аустроугарску и у Њемачку црногорским ратним заробљеницима, официрима и војницима.

Пошљалац има да испуни односни списак који ће му се дати у банци.

Број 3402 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина 15. (28.) фебруара, у Неји код Париза.

ОБЈАВА

Француско-српска Банка у Паризу, Banque Franco-serbe, 14, rue Le Peletier, примила се да бесплатно упућује новчане пошлицке црногорским ратним заробљеницима у Аустроугарској и у Њемачкој, а тако и појединцима који се налазе у Црној Гори.

Број 3527 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина, 15. (28.) фебруара 1917. у Неји код Париза.

ОГЛАСИ - ANNONCES

ТРАЖЕ СЕ РАДНИЦИ:

за зидарски, дрводелски и фабрички посао.

Надница од 7—11 франака.

Обратите се на:

S. Nikolaievitch,
Little Palace Hotel,
Paris, 4 Rue Salomon de Caus 4.

1—3

Поједине бројеве

„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“
примјерак по 10 сантима
продаје

Роже, вратар у стану кр. Владе

и

продавац новина

у киоску на Place Saint-Michel